

Arkivene og personvernforordningen

Virksomhetsdokumentasjon og arkivformål i allmennhetenes interesse

Det 8. norske arkivmøte, parallellsesjon om personvernforordningen.

Herbjørn Andresen, 09.04.19

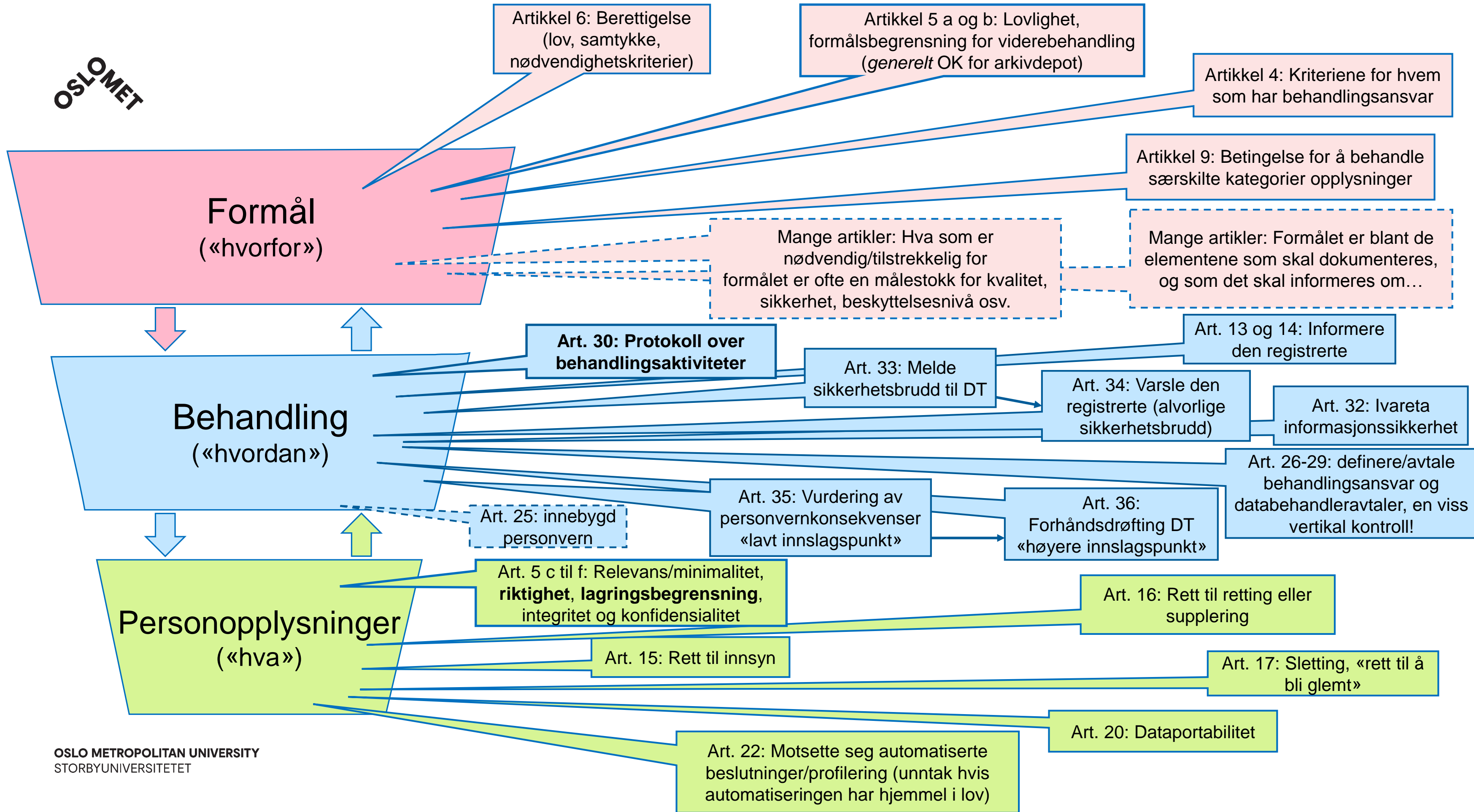
Arkivdanning

Arkivdepot

- I personvernterminologi: primært vs. sekundært *formål* med behandlingen
 - Mange av de samme kravene som stilles, men noen viktige forskjeller
- Disposisjon: Mest om personvernforordningen og forskjeller på danning og depot
 - Pluss litt innom noen forskjeller på før og nå

Hvordan noen lover treffer ulike typer virksomheter

Lovgivningsområde	Virksomhetens art			Merknad
	Offentlig forvaltning	Private «på vegne av» offentlige*	Rent privat	
Personopplysningsloven/personvernforordningen	✓	✓	✓	I utgangspunktet likt for alle
<i>-- plikten til å ha personvernombud</i>	✓	☞	☞	<i>Gjelder alle offentlige, og noen private</i>
Arkivloven	✓	—	✓	Ulike regler offentlig/privat
Forvaltningsloven	✓	☞	—	Knyttet til vedtaksmyndighet
Offentlighetsloven (allmennhetens innsynsrett)	✓	✓	—	Kan ikke «outsources bort»
Helselovgivningen (et knippe lover)	✓	✓	✓	Felles regler om pasienjournaler

* «på vegne av offentlige» er bevisst upresist, fordi det her dekker mange forskjellige ting (outsourcet drift, offentlig eide/styrte selskaper, delegert saksbehandling m.m.)

Behandling av personopplysninger må ha et grunnlag

- Ulike muligheter: Samtykke, lovhjemmel, nødvendighetskriterier osv.
 - Reglene på dette området er omtrent som før
 - Skjerpet krav til samtykke, avklart rekkevidde og konsekvenser av tilbaketrekning
 - Nødvendighetskriterier er ganske vidtrekkende (medlemsadministrasjon, netthandel etc.), men gir lite rom for sensitive opplysninger eller behandling som innebærer risiko
- Offentlig forvaltning: Forordningen krever ikke så mye, vil normalt være tilstrekkelig at formålet har hjemmel i lov eller forskrift (jf. artikkel 6(1)(c))
 - Norsk rett (legalitetsprinsippet) kan av og til tilsi sterkere hjemmelskrav

Noen forholdsvis lite problematiske treffpunkter mellom arkivloven og personvernforordningen

-
- Kassasjonsforbud
 - Arkivloven § 9 bokstav c
 - Viderebehandling for arkivformål
 - Art. 5(1)(e), og «garantier» i art. 89
 - Art. 17, rett til sletting, visse unntak
 - Krav til hvordan retting kan foregå
 - Arkivloven § 9 bokstav d, tilførsler, ivareta dokumentasjonsbehov, jf. § 1
 - Retting av ukorrekte opplysninger
 - Art. 16, alternativet «supplering» som best ivaretar arkivlovens krav
 - Dokumentere oppbevaringsfrister
 - Arkivforskriften § 16, hvor lenge må man ta vare på det som kan kasseres?
 - Dokumentere slettefrister
 - Art. 30(1)(f), protokoll/internkontroll, samt informasjonsplikt art. 13 og 14
-

Arkivformål er et *sekundært* behandlingsformål

- Kan være et legitimt grunnlag for å viderebehandle (og ikke slette) personopplysninger som ikke lenger trengs for det opprinnelige formålet
 - «Allmennhetens interesse» blir neppe en problematisk avgrensning i praksis
 - Deponeringsavtaler som er veldig påholdne kan kanskje hypotetisk havne i en gråsoner
 - F.eks. fylkesmannens håndtering av pasientarkiv fra døde/avskilte leger ligger utenfor
- Fortalepunkt 158 – to mer tungtveiende skranker for arkivformålet:
 1. Gjelder institusjoner med en *rettslig forpliktelse* til å bevare arkiver
 2. Gjelder institusjoner som utøver en viss bredde av faglige (depot-)oppgaver

Teksten i fortalepunkt 158, annet punktum:

*Offentlige myndigheter eller offentlige eller private organer som oppbevarer fortegninger av allmenn interesse, bør være tjenester som i henhold til unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett har en **rettslig forpliktelse** til å innhente, bevare, vurdere, organisere, beskrive, kommunisere, fremme, spre og gi tilgang til fortegninger av varig verdi i allmennhetens interesse.*

Hva innebærer fortalepunkt 158-kriteriene i Norge?

- Arkivverket opplagt innenfor – følger av arkivloven
- Kommunale arkivinstitusjoner ganske klart innenfor
 - Loven kunne ha vært tydeligere, men ingen egentlig grunn til bekymring
- Noen tilfeldige innslag av lovhjemler for annen depotvirksomhet, f.eks. i universitets- og høyskoleloven og pliktavleveringsloven
- På det bredere privatarkivområdet (arkivloven § 14), bl.a. arkiv i museer og bibliotek, kan vi ha større problemer
 - Siste del av fortalepunkt 158, bredden i det arkivfaglige oppdraget, er antakelig greit. Noe mer tvilsomt om vi kan si at det kommer klart nok frem hvem som har hvilken «rettslige forpliktelse» til å bevare arkiver

Løser arkivlovutvalgets forslag dette problemet?

Denne presentasjonen er sendt inn før jeg har lest arkivlovutvalgets utredning

Tar stilling til spørsmålet «på sparket» under presentasjonen

Forordningens bestemmelser om arkivformål

- Arkivformål i allmennhetens interesse er et legitimt unntak fra to grunnleggende prinsipper, *formålsbegrensning*, og *lagringsbegrensning*
- Andre prinsipper (dataminimering, kvalitet, sikkerhet etc.) skal likevel ivaretas i tilstrekkelig grad, gjennomgående uttrykt i forordningen som krav om «samsvar med artikkel 89 nr. 1»:
 - *Behandling for arkivformål [...] skal omfattes av **nødvendige garantier** i samsvar med denne forordning for å sikre den registrertes rettigheter og friheter. Nevnte garantier skal sikre at det er innført tekniske og organisatoriske tiltak for særlig å sikre at prinsippet om dataminimering overholdes.*

Hva ligger i begrepet «nødvendige garantier»?

- Ikke helt det samme som dagligtalens «penga igjen»-betydning
 - Ligger nærmere betydningen «regler om habilitet er en rettssikkerhetsgaranti»
 - I svensk språkversjon av forordningen: «lämpliga skyddsåtgärder»
- I norske forarbeider er det lagt til grunn at det skal være behandlingsansvarlig selv som må finne frem til og iverksette egnede tiltak/garantier
 - De fastsettes altså i utgangspunktet ikke i norsk lov
- Usikkert hva som kreves, men det må «være noe der»
 - Pseudonymisering brukt som *eksempel* i forordningen, ikke fastsatt som et krav
 - I praksis: Ganske vid adgang for Datatilsynet til å sette standarder nasjonalt

Endring fra tidligere personopplysningslov

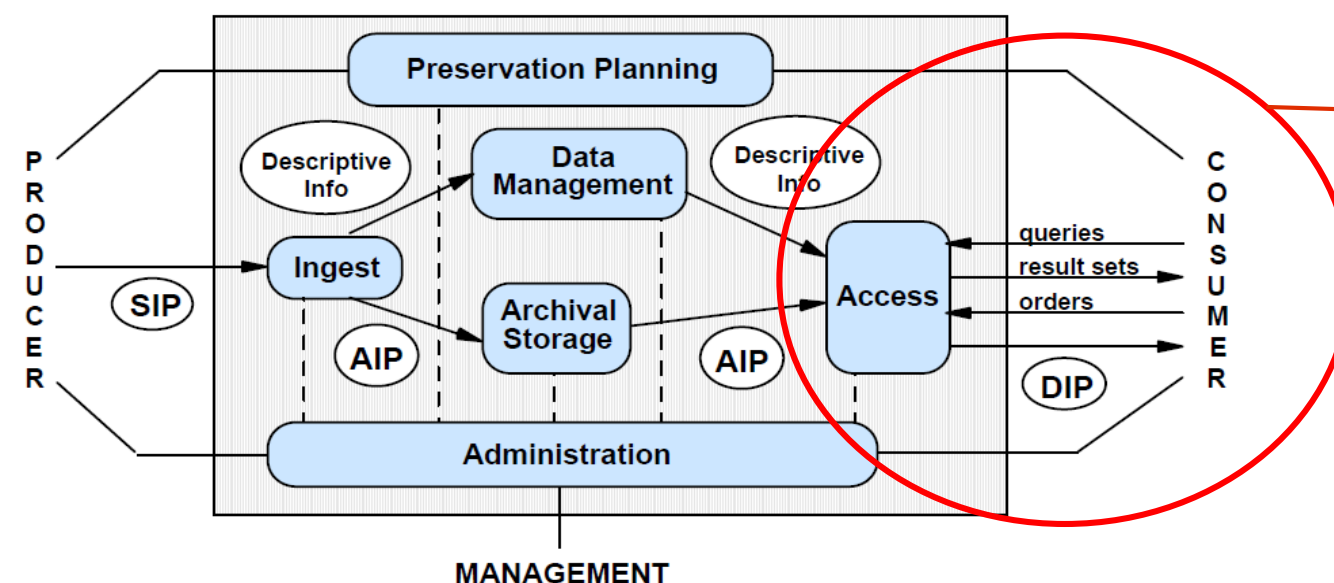
- Den gamle loven ga unntak fra plikten til å slette personopplysninger som **skal** bevares etter arkivloven
 - Altså vedtatt bevart
- Personvernforordningen stiller ikke samme krav til at det arkivformålet avgrenses til det som «skal» bevares
 - Dermed er ikke merbevaringsbestemmelsen (raf § 7-23) i strid med forordningen
- Forordningen har altså en annen innretning: Forpliktelsen til å bevare, ut fra listen over arkivfaglige oppgaver (fortalepunkt 158), som er avgjørende

En perspektivforskjell som er vanskelig å «løse» innenfor gjeldende regler

- Hva om personopplysninger som det ikke egentlig har vært adgang til å samle inn vurderes som viktige å bevare for sekundærformål?
 - Gammel sak mellom Arkivverket og Datatilsynet: Psykoseregisteret (Høyesterettsdom Rt-1994 s. 691, registeret bevart, men rett til sletting innvilget)
 - Nyere sak Krefregisteret: Utilstrekkelig samtykke, som ikke omfattet videre bevaring av negative funn («løst» med en tilbakevirkende forskriftsbestemmelse)
- I personvernforordningen har man rett til å få slettet personopplysninger som er behandlet ulovlig, Artikkel 17(1)(d)
 - Kan tenkes å kollidere med arkivarers vurderinger av bevaringsverdi

En anbefaling fra Datatilsynet som er verdt å ta på alvor for arkivdepotene

- Personvernøkende teknologier (innebygd personvern, Artikkel 25)
 - Teknologi som ivaretar *minimalitetsprinsippet* i forordningen
- Paradeeksemplet er NSD og SSBs tjeneste ***microdata.no***
 - Vant en pris for innebygd personvern i praksis i 2018
 - Grunnlaget er det samme OAIS-rammeverket som anvendes i arkivmiljøet

Innebærer åpen tilgang til det som lar seg anonymisere, på denne siden av figuren

Personidentifiserbare data forvaltes og tilgjengeliggjøres etter nødvendige tillatelser og dispensasjoner (som nå)